

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romæ, 1863

De S. Fausta Virg. Mart.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](#)

EX VARIIS.
Reponenda
haec pag. 153,
post Revelatio-
nem S. Ge-
novae.

NOT. 60.
SECUL. VI.
III JANUARII.

S. Eustadii
Abb.

parens.

natalis,

not. 63.

not. 64.

not. 65.

not. 66.

not. 67.

Reponenda
haec pag. 163.

IV JANUARII.

S. Fausta
translatio,

natalis,

martyrium,

basilica,

DE S. EUSTADIO ABBATE DIVIONENSI IN BURGUNDIA.

Divione, Ducatus Burgundiae primaria urbe, praeclarum extat cenobium S. Benigni Martyris, qui 1 Novembris colitur. De eo cenobio actum 1 Janu. in Vita S. Guillielmi Abbatis. Omnium Abbatum catalogum exhibet Claudio Robertus in sua Divione, interque eos primum recenset S. Eustadium, quam ait sepultum juxta corpus S. Benigni, et juxta eum S. Hilarius Senator et S. Quietam ejus conjugem, S. Joannis Reomensis, qui xxviii Januarii colitur, parentes, de quibus agemus xxviii Novembris. Eustadius vero, inquit idem Robertus, filius fuisse dicitur S. Gregorii Episcopi Lingonensis, ad oram apographi cuiusdam catalogi hujus monasterii Abbatum. Vitam S. Gregorii habes iv Januarii.

S. Eustadii natalem consecrat iii Januarii Saussaius in Supplemento Martyrologii Gallicani his verbis: In monasterio Divionensi, S. Eustadii Abbatis primi Ecclesie S. Benigni, qui cum esset B. Gregorii Lingonensis filius, patris sancti consecutus vestigia, eam ad gratia sublimitatem evasit, ut absoluto sanctae prefecturae cursu, pro conspicua sanctitatis

honore meruerit in praesignata Ecclesia juxta corpus S. Benigni Martyris ad levam ejus tumulari. Porro pone ejus sepulchrum S. Hilarius Senator, et S. Quietam, S. Joannis Reomensis parentes, non sine privilegio pietatis conditi sunt.

DE S. BLIDMUNDO.

Pag. 134, col. 2, post vitam S. Blidmundi, addere [Hec Menardus. Inscriptis Saussaius quoque nomen S. Blidmundi Martyrologio Gallicano. De S. Attala Abate agemus x Martii.

NOT. 61.

DE S. DANIELE M.

Pag. 161, col. 2, addere in fine [Philippus Ferrarius Translationem S. Danielis refert in Junii. Galesinius xv Maii; et celebratur Dominica 3 Maii, ut hic dicitur. Colitur S. Prosdocimus Episc. et Patronus Patavinus, cuius hic mentio fit, vii Novembris; S. Justina V. M. vii Octobris.

NOT. 62.

AD IV JANUARII.

Pag. 162, col. 1, lin. 13, S. Neopiste; corrigere S. Neophyte, et reponere post S. Dafrosam.

Ibidem col. 2, post lin. 3, addere [S. Fausta Virgo Martyr, in Gallia. Expunge vero quae de illa inter Omissos habentur.

Ibidem post, S. Rigobertus Archiep. Remen. addere [S. Rumonus Episcopus in Anglia.

Ibidem col. 2, inter Omissos, ubi de SS. Theopompo et Synesio agitur, dele ista [sed Martyrol. Roman. xxi Maii,] et reponere [Hi sunt SS. Theopomptus et Theonas, de quibus egimus ut Januarii.

Ibidem de lxxii Christi discipulis, post commemorationem, addere [De iisdem ista scribit hoc die Saussaius: Commemoratio SS. lxxii Discipulorum Domini, quorum plerique Gallias celesti Evangelicas veritatis lumine irradiantes Ecclesiarum multarum insignium illic fundamenta, adhuc solida, posuerunt. Hujus rei multis videtur haud satis expedita probatio, ut de praecipuis suo loco disputabitur. De Singulis etc.

Ibidem expunge quae de S. Fausta V. M. omittenda dicuntur.

NOT. 67.

DE S. FAUSTA VIRG. MART.

Andreas du Chesne Christianissimi Regis Historiographus, vir aeterna dignus memoria, nobis olim S. Faustae Virginis et Martyris translationem e Lemovicensi codice descriptam communicavit; cuius et ipse partem tom. 2 Scriptorum Francicorum publicavit, atque ex eo expressit Petrus de Marca lib. 3, historie Bearnensis cap. 2.

2 Ex ea historia antiqua sancte Virginis veneratio asseritur: ast natalis ejus aut dies anniversaria Translationis istius minime indicatur. Natalem in aliquot Martyrologiis reperimus; nam Colonense Martyrolog. anno 1490, excusum, iv Januarii ista habet Bituricas S. Faustae Virginis. Quae transscripsere Carthusiani Colonienses in addit. ad Usuardum, auctor Florarii, Maurolycus, Canisius, Galesinius, Ferrarius, Felicius.

3 Fusius Andreas Saussaius in Supplemento Martyrol. Gallicani: Ipso die in Aquitania S. Fausta Virginis et Martyris, que in Gasconia ob testimonium irrefragabilem Christianae pietatis dure cruciata, atque agone glorioissimo consummata, in loco cui Fidenaciatus nomen erat, ubi martyrium complevit, a Christianis eo quo potuerunt honore sepulta est. Deinde vero persecutionum sopitis incendiis cum serenior aura Christi cultoribus affulsiisset, coruscantibus ad beatam Martyrem tumulum crebris divina majestatis insignijs; ad ejus memorie honorificationem magnifica extorta est basilica, quam Dani infideles Gasconiam populantes infelicitate cremaverunt. At non diu post ne tam pretiosa gemma sub cinere delite-

seret, divina providentia factum est, ut ab Aldario monacho Solemnaciensi, reliquias Sanctorum perirent in Gasconia partibus, hortata Arnaldi hujus nominis Comitis, qui filius erat Ynionis Comitis Petracoricensis (Deo piis aspirante votis) reperta atque levata et ruderum dirutas ecclesias obscuru situ, gleba ipsius Cœli veneranda, cum aliis Sanctorum lipsanis ad asceteriolum Solemnaciœ cenobii juris, conditum in fundo Briniciaco, delata et reposita fuerit, multis fulgentibus cum ipsa inventione, tum in translatione pretiosi corporis Martyris beatæ, miraculis. Hec Saussaius. Posteriora sunt ex historia translationis adumbrata; priora ex aliquo fortassis veteri Breviario expressa. Nos de tempore, loco, modoque martyrii nihil usquam reperimus.

4 Alia postmodum facta translatio ad Prateam ordinis Cisterciensis in diocesi Bituricensi cenobium. Ternatatur Claudio Robertus anno MCCXLVII, v Id. Octobris eam contigisse. Quo die ita illius meminit in citato Martyrologiis Supplemento Saussaius: Bituricis translatio S. Faustæ, cuius corpus in monasterio de Pratea repositum quiescit. Distat Pratea a metropoli Bituricum 6, leuis. Renatus de Prie Abbas S. Mariae de Pratea, Episcopus Bajocensis et Lemovicensis, ac S. R. E. Cardinalis, corpus suum jussit humillime juxta Divam Faustum recondi, ut dicitur in ejus epitaphio quod in Notitia Abbatiarum ord. Cisterciens. exhibet Gaspar Jongelinus Abbas S. Disibodi. Obiit Renatus v Id. Septembr. MDXVI.

HISTORIA

AUCTORE
ANONYMO,
EX MSS.

HISTORIA TRANSLATIONIS
Ex MS. Andreæ du Chesne V. CL.

CAPUT I.

S. Faustæ reliquiae inventæ, sublatæ.

Tempore quo post Domini nostri Jesu Christi Incarnationem MCCCLXXXI, annus impletus est, obtinente regnum Francorum *a* Carolo Rege filio Ludovici magno Imperatoris, grassata ingerens persecutio in Ecclesia Christi in regionibus Aquitanie, seu Gasconie. Siquidem paganorum barbaries, quos usitato sermone Danos, seu *b* Normannos, appellant, a suis sedibus cum innumerabili exuenienti navalium gestamine ad Sanctonicam sive Burdgalensem urbes sunt advecti. Indeque passim in praefatis discurrentes provinceis, urbes depopulando, monasteria, ecclesias necnon et cunctas hominum aedes igne cremantes, non parvas hominum strages occidendo dederunt.

2 Eo vero tempore apud Gascones, quibus montes Pyrenæi vicini sunt. *c* Ducatus apicem Arnaldus vir illuster obtinebat. Hic etenim filius ejusdem Comitis Petragoricensis vocabulo d' Ymonis fuerat; et avunculo suo *d* Sanctioni, qui ejusdem gentis Dux fuerat, in principatum successerat. Denique idem Arnaldus sepius cum praefatis barbaris ad defensionem sanctæ Ecclesie præliando certaverat, et multos ex terra illa atque spurcissima natione interficiens, maximam ad ultimum sui nobilissimi exercitus partem amiserat.

3 Erat autem tunc in pago Lemovicino a praefatis pagani incensum monasterium, quod *f* Solempnatum more antiquo vocant, ubi memoratus Arnaldus maxima caritatis devotione erat adstrictus; ob hoc videlicet quia noverat eum a S. Eligio Noviomagensi Episcopo in honore S. Petri Apostoli nobiliter fuisse constructum, et maximam habitatorum illius cœnobii fuisse regulæ sanctæ observationem. Tantam etenim erga ipsum *g* architerium habebat devotionem, ut spondens voveret se in eodem pro Christiamorecomam capitum sui depositurum, et monasticis semetipsum subdendum disciplinis. Postea vero id implessus, nisi inopinata morte præventus fuisset.

4 Hic vero dum incolimus adhuc in suo statu persistenter, curam ferens memorati cœnobii, admonebat sepius monachos ejusdem loci, ut patres Gasconie, quas regebat, pro adipisci sanctorum Martyrum reliquiis penetrarent. Ipseque illis hōe spondebat provisurum, ne inanem paternentur iteneris laborem. Visum est autem Abbatii ejusdem monasterii, et omni ipsius congregationi, ut aliquem ex Fratribus pro prælibato negotio illo mittere deberent. Miserrunt autem quendam monachum, religiosum scilicet Sacerdotem, nomine Aldarium, cum nepote ejusdem Ducis Arnaldi, nomine Gotfridum, qui in illis patribus tunc iter carpebat.

5 Aliquamdiu ergo predictus Frater cum sui itineris comitibus apud memoratum Principem commemoratus est, anxiā jugiter in sui pectoris antro gerens moestitiam, vereno ne forte illud quod mente conceperat non ad votum impleret: gestibatque ne forte habitatoribus sevis regionis illius quod agere proposuerat manifestum fieret, ne ab ipsis impeditus suo sancto non valeret satisfacere desiderio. Sane cum multa Sanctorum pertransisset loca, et opportunum non vidisset, ut ceptum negotium explore potuisse, et jam ad propria redire decernerent; hi cum quibus ire decernebat tandem pervenerunt in territorio *h* Fidenciano, ubi ecclesia mirifice olim in honore S. Faustæ Virginis et Martyris constructa, et ab ipsis, quos supra taxavimus, paganis combusta fuerat. In eadem denique basilica sanctissima membra huins Martviris. completo pro Christo gloriosis-

simo triumpho tumulata a Christianis fuerant et congruo honore longissimis temporum successibus venerata.

6 Igitur cum per Dei voluntatem haec que retulimus memoratus Frater compreseret, confisus de Dei omnipotentis miseratione, simulque auctoritate et consensu supradicti Judicis fretus, quodam die crepusculo, transeunte noctis excursu, antequam res ab incolis ejusdem loci posset agnosciri, paucis secum sociis adhibitis, accedit ad S. Faustæ Virginis et Martyris sepulchrum. Cumque aliquandiu ibidem in oratione cum lacrymis incubuisse, et Domini auxilium et Sanctæ ipsius suffragium implorasset, cum immenso tremore et fiducia operculum sarcophagi, in quo sancta membra quiescebant revolvit. Eadem vero hora, cum jam in lucem protularent sancta pignora, tantus tonitru fragor cœlitus intonuit, ut hi qui aderant nec unius horæ intervallo corporaliter se putarent esse superstites. Nec victus est tremore tanti fragoris devotissimus animus predicti Fratris, sed mox suos socios, quos sibi adsciverat ut solatium ferendarum reliquiarum, immanni terrore percuslos desperatosque esse conspiciens ut constantiam fidei resumeret admonuit, et quod devote agi inchoaverant ut viriliter perficere studeant, exhortari curavit. Quid multa? Levantur sanctissima ossa extumulo, ubi multo tempore jacuerant, et linteaminibus præcipuis involuta, cum magna exultatione letitia ab his, a quibus inventa fuerant, feruntur ad propria.

a *Hic est Carolus Calvus, qui Ludovico Pio patre an. 840 mortuo, Aquitanie Westrieque regna sortitus, dein post Ludovici II, nepotis sui mortem Romanum quoque Imperium adeptus an. 875.*

b *De Normannorum in Gallias irruptionibus passim alia meminere gesta Sanctorum, plenus Du Chesne in principio Normannicorum Scriptorum.*

c *Saussatus supra solium Comitem facit.*

d *Idem Saussatus Ynionem scribit; Petrus de Marca Imonen.*

e *Huius Sancti, sive Sancionis meministi. Eulogius in epistola ad Willesindum Pamplonensem Episcopum ita scribens: Olim,*

Beatisima Papa, cum dira seculi fortuna, que fratres meos Al-

varum et Isidorum a genitali solo abducens, pene in ulteriores

Togata Gallie partes apud Iludovicum Regem Bajarie exula-

re fecit, cum me etiam propter eos diversas adire regiones,

et ignota atque laboriosa itera subire compelleret: quoniam

stipata prædonibus via et fumeris quondam Willhelmi tota Go-

thi perturbata erat incursi, qui aduersus Carolum Regem

Francorum eo tempore, auctio fretus Habdarraghmanis Regis

Arabum, tyramidem agens, invia et inadibila cuncta redide-

rat; ad partes Pamplonenses diversus, putaveram me cito inde

migraturum. Sed ipsa itemus que Pamplonem et Seburicos

limitat Gallia Comata, in excidium contumaciores cervices factio-

nibus Comitis Sancti Sancionis ergens contra jus praefati Prin-

cipis vienensis, totum illud obsidens iter, immane periculum

communitibus ingerebat.

Hie ergo Sancius Sancionis Comes Ducatum Gasconia tunc

invasisit, cum Willhelmi filius Bernardi Ducus aduersus euudem

Carolum Calvum rebellabat. Willhelmus Barcinonem dolo cepit

anno 848, quo Tolosam deditionecepit Carolus. Anno 849, ut

habet Chronicon Fontanellense, bellum contra Francos instan-

rans, victus est, amissa infidelium copia: fugaque arrepta dum

Barcinone se recipi posse confidere, factio Aledranii ei quo-

rumdam Gothorum capitem subiit penam: sicutque filius ini-

quitatis perit. Atque inde recte colligit de Marca, hanc Sancti

rebellionem, et S. Eulogii iter sub annum 849 contigisse. Ludovi-

vicus Rex, cuius memini. S. Eulogius, est Ludovici Pii filius

Germanicus Rex. Caroli Calvi frater.

f *De Solemiaco, celebrissimo canobio, 4 leucis ab Urbe Lemovi-*

cum disso, agitur 7 Janu. in Vita S. Tillonis Pauli, et plenius

1 Decembr., in Vita S. Eligii Tornacensis Episcopi et Noviomensis,

sive Noviomagensis, ut hic dicitur.

g *Ita MSS. In citatu S. Eulogii epistola arcysterium, et lib. 1,*

Memorialis SS. ascysterium. Potius ascysterium, ~~zærzepio~~, id est,

exercitatione palestra.

h *Fezenac interpretatur Pet. de Marca.*

CAPUT II.

Miracula in Translatione facta.

Sane nec prætereundum est silentio, quod Dominus meritis tantæ Virginis ad ejusdam fluminis vadum ostendere est dignatus. Denique hi, qui tunc secum tantum thesauri munus ferebant, cum advenissent quodam in loco, ubi ejusdam fluminis vadum trans-

fretari

*immani toni-
tru perculis
sociis.*

*Wilhelmo
duce Tolosa-
tum contra
Carolum re-
bellante.*

*Sancius San-
cionis se Ga-
sonix Ducem
facit,*

*circiter an.
849.*

AUCTORE
ANONYMO,
EX MSS.
Flumen im-
bribus exun-
dans et peri-
culosum,

*a**ope S. Fausta*

pedes vado
transit Alda-
rius.

Soleniacen-
ses monachi
extores.

b

Reponenda
haec pag. 180.
NOT. 71.

IV JANUARII.

Tavestokæ,

monasterio
in signi,

fretari conati sunt, pluribus aquarum imbribus qui præteritis inundationibus fluminis ripas impleverant tunc, tanta profunditate experti sunt aquam quam transmeabant creuisse, ut aliter non nisi natando litus contingere cum equis suis possent. Contigit autem monachum præfatum cum reliquis memoratis Virginis, quas secum in sportula ferebat, pedestri labore trans torrentem remansisse. Nam a vehiculis, qui eum ferre debuerat, cum illis qui primitus vadum transierant, fortuitu vacuis, neminem in dorso suo ferens transmeaverat. Petiit itaque ab his qui jam transierant equum sibi reduci, sed intrare non valuit, quoniam exterruerat eos ingens vadi altitudo. Quid ille faceret, vel quo se verteret primo ignorans, tandem salubri reperto consilio, ad orationis præsidia conversus, lacrymabili prece Domino supplicavit, ut meritis Martyris sanctae, quam gestebat, incolumis impetum transmeare posset. Nec mora facta, Domini adventus auxilium, Quidam enim rusticus in eodem loco ex incisis loci illius religiose Domini Sacerdoti et monacho obvius factus est eadem hora. Quem isdem Domini famulus rogare coepit, ut vadum præbendo sibi ostenderet, et pro hic illi ipse mercedem condignam tribueret. Sed ille primo recusare coepit, timens vim aquæ inundantis. Tandem victus precibus, et hortatu servi Dei admonitus, ut fide armatus aquæ altitudinem ingredi non dubitaret edito signo crucis vadum ingressi, invenerunt aquam fluminis ex

Domini præcepto eadem hora in tanta extenuatione exciccatam esse, ut usque ad genua sibi non perveniret qua paullo ante dorsa equorum supereminens operuerat. 8 Tanto ergo viso miraculo, benedicens Dominum, iter coptum læti carpebant. Inde itaque digressi, post paucos dies pervenerunt in pago Tervensi, et fessi labore quadam in loco substitere, qui dicitur Nonnaris, prope castrum Asnense. Erat autem in eodem loco haud valde procul cella sita, ubi monachi comanebant, et ipsi ex præfato monasterio monachi propter prædictam paganorum saevitatem ad delitescendum ierant, sub Prepositorum suorum inibi regimine degentes, atque monasticam disciplinam diligenter observantes. Cum quibus etiam cohabitare solitus erat ille Frater, de quo superiorus sermo habitus est. Fundus autem, ubi cellula sita erat, vocabatur b Brivaciacus, et pertinebat ad ius memorati monasterii: quo in loco Sanctorum reliquie erant reponendæ; non solum enim sanctæ Virginis Faustæ, sed et nonnullas sanctæ Dei genitricis Mariae semper Virginis, nec non et sanctissimi

Confessoris Martini Turonicæ Sedis Episcopi, quas repererant in Ecclesia memoratae Virginis, prædicti viri secum ferebant. Cum cognovissent autem prædicti monachi jam prope adesse suos sacram the aum sibi deferentes, inenarrabili perfusi gaudio occurserunt eis in loco, ubi paullo superiorius memoramus eos substitisse. Detelerunt autem secum sanctis reliquiis occurserunt: Fratres, qui obviam venientibus ierunt, cruce et candelabra cum cereorum et candelarum plurimorum nec non et thuribulorum ornamenti. Advenerat etiam cum eis populi multitudo non modica, qua ex utroque sexu ex vicinis plagiis congregata, cum ingenti devotione ac lætitia sancta excipiebant pignora. Quæ cujus essent meriti palam omnibus illis Dominus ostendit. Denique cum cerei et candelæ, quæ sine lumine delatas fuerant, antequam reliquie e loco ubi deposita fuerant levarentur, a nemine accidente infusum divinitus lumen in cunctis apparuit, et tanta virtute repletum, ut nullo ventorū flamine, nulloque aeris incommode, donec quo tendebatur ventum esset c.....

9 Denique cum nubes aqua nimis densata solis claritatem obfuscaret, hominibus et indicium daret pluviae, quæ etiam de fidelibus turbis, hymnum Deo per solventibus timore pluviarum, meritis Sanctorum intervenientibus, sine pluvia conversa est in claritatē virtutis divina; factumque est, ut sine aliquo aeris incommode pervenirent ad propria qui sacra gestabant pignora. Cum vero pervenissent ad cellulam quam supra taxavimus, ecclesiam laudes Deo canentes ingressi, condigne juxta altaris cryptam deposuerunt, quæ pie ac fideliter detulerant: ubi immensa beneficia sanitatum, Domino in Sanctis suis operante, mirabiliter fiunt usque in hodiernum diem.

a Vehiculus pro equo positum, a vehendo.

b Saussatio est Briniciacus.

c Deesi extinguenterunt, vel quid simile.

Vehiculus.

AD VITAM S. GREGORII LING.

Pag. 169, col. 2, in Epitaphio, ad finem in margine additum Reginus noster in historia Reomaensi pag. 478 legit, direxit.

NOT. 69.

AD VITAM S. RIGOBERTI EP.

Pag. 180, col. 2, ad finem Translationis S. Rigoberti, additum [Non mediocri portio reliquiarum S. Rigoberti Parisiis pridem delata in B. Deiparae basilica cultu condigno observatur. Ita Breviarium Parisiense, S. Rigoberti in quo Lectio IX, hoc die est de S. Rigoberto. Idem testatur Saussatio; qui tamen fallitur, dum scribit, eum ab uxori eius exilio reversum, Sed restitutum, collapsam disciplinam in integrum pia instantia restituisse.]

NOT. 70.

DE S. RUMONO EPISCOPO

TAVESTOKÆ IN ANGLIA.

T amara amnis Cornwalliam a Devonia dividit, ac plures alios recipit priusquam se cum Plimo in Oceanum meridionalem evolvit ad Plymouth opidum, quod Plimi ostium sonat. Inter illos est fluvius Tavus, sive Teavus, ad quem Tavistoke, olim monasterio celebre; de quo ita scribit Willielmus Malmesburiensis lib. 2, de gestis Pontific. Angl. in Cridiensibus: Est in Domnonia eueniobium monachorum juxta Tau fluvium, quod Tavistoke vocatur, quod per Ordgarum Comitem Domnoniensem, patrem Elfridae, quæ fuit uxor Regis Edgaris, surgendi exordium, per Livingum Episcopum crescendi cepit a spiculum; locus amoenus opportunitate nemorum, capture copiosa piscium, ecclesiæ congruente fabrica, fluvialibus rivis per officinas monachorum decurrentibus, qui suo impetu effusi quicquid invenerint superfluum, portant in exitum. Rumonus Sanctus ibi prædicatur, et jacet

Episcopus pulchritudine decoratus scripni; ubi nulla scriptorum fides assistit opinioni: quod non solum ibi, sed in multis locis Anglie invenies violentia hostilitatis abolitum omnem gestorum notitiam, nuda Sanctorum nomina, et si que modo prætentunt miracula sciri.

2 Hæc Willielmus. Quam Domnoniam vocat, ea Cornwallia, sive Cornuallia, et Devoniam complectitur, olim a Domnoniis habitat, quos memor Ptolemæus lib. 2, cap. 3, Solinus cap. 22, Dumnonios vocat, alii Damnonios; Damnonios mallet Cambdenus. Ordgarus hic porro Domnoniæ Comes, abarus fuit S. Eduardi Confessoris. Nam Elfrida ejus filia mater fuit Ethelredi, S. Eduardi Martyris novaca; Ethelredi autem filius fuit S. Eduardus Confessor, ut in ejus Vita v. Januarii dicitur. Livingus Cnulonejusdem S. Eduardi vitrico gratiosus in primis fuit, ex monacho Wintoniensi Abbas

cultus olim
S. Rumonus;
cujus Acta
ignota;